

Evaluatie Logeerregeling COA

Marjan de Gruijter
Maaïke van Rooijen



Evaluatie Logeerregeling COA

Marjan de Gruijter
Maaïke van Rooijen

Met medewerking van:
Loes Hooge Venterink
Marlinda van der Hoff
Inge Razenberg

Utrecht, juni 2019

Samenvatting

De COA logeerregeling maakt het mogelijk dat statushouders die nog in een AZC verblijven tijdelijk gaan logeren bij familie of vrienden, of bij een gastgezin, totdat een woning in de toegewezen gemeente beschikbaar is. Het Verwey-Jonker Instituut deed onderzoek naar hoe deze regeling mogelijk meerwaarde heeft voor de participatie van statushouders. We onderzochten het logeren via TakeCareBnB (TCBnB). Via dit vrijwilligersinitiatief worden statushouders die willen logeren gekoppeld aan gastgezinnen. We vergeleken drie groepen: statushouders die logeren via TCBnB, statushouders die (zonder tussenkomst van een intermediaire organisatie) bij familie en vrienden logeren en statushouders die niet logeren, maar in het AZC verblijven totdat hun woning beschikbaar is. We onderzochten ook onder welke condities logeren meerwaarde heeft. Met de resultaten van het onderzoek wil het COA een onderbouwde beslissing maken of zij de pilot wel of niet wil voorzetten. We voerden literatuuronderzoek uit, deden interviews en (groeps)gesprekken met alle betrokken partijen, waaronder logerende en niet-logerende statushouders, gastgezinnen, personen in de omgeving van gastgezinnen en professionals en vrijwilligers van betrokken organisaties.

We concluderen dat de logeerregeling bijdraagt aan een snellere start voor statushouders met het opbouwen van een nieuw leven in Nederland. De logeerregeling stelt hen in staat om eerder te verhuizen naar een context waarin voorwaarden voor participatie aanwezig zijn: zeggenschap over de eigen dagbesteding/dagindeling, (mentale) rust, een omgeving met een aanbod aan voorzieningen die voor inburgering of participatie relevant zijn, en een ondersteunende huiselijke omgeving, waarin men zich welkom voelt. Statushouders die logeren profiteren sterk van de (praktische) steun bij het wegwijs worden in Nederland. Statushouders die logeren bij familie of vrienden profiteren daarnaast van de ervaringen en ervaringskennis van hun naasten, die zich doorgaans zelf recent in Nederland hebben gevestigd. Uit onderzoek naar de positie van vluchtelingen die langer geleden naar Nederland zijn gekomen, weten we dat een langere periode van inactiviteit, of het ontbreken van mogelijkheden om te werken aan het eigen toekomst-

perspectief in de ontvangende samenleving, leidt tot slechtere uitkomsten wat betreft participatie en integratie. De meerwaarde van de logeerregeling is kortom vooral gelegen in het gegeven dat statushouders door te gaan logeren, sneller kunnen starten met het opbouwen van een leven in Nederland, waardoor minder kostbare tijd verloren gaat. Daarnaast ligt meerwaarde van de logeerregeling in het faciliteren van maatschappelijke initiatieven, zoals TCBnB, maar ook het ongeorganiseerde logeren bij naasten. Dit vormt een belangrijke aanvulling op de professionele en vrijwillige ondersteuning van statushouders in hun eerste periode in Nederland.

Vergeleken met statushouders die niet logeren of die logeren bij familie of vrienden zonder de tussenkomst van een organisatie, blijken statushouders die via TCBnB logeren het verst als het gaat om diverse vormen van participatie. Zij zijn het vaakst bezig met een opleiding en een enkeling heeft een betaalde baan. Ook hebben zij het vaakst contact met Nederlanders. Dat deze groep het meest participeert, is mede te verklaren door de specifieke kenmerken van deze statushouders. Zo zijn zij vaak jong, hoger opgeleid, Engelssprekend en hebben zij voorafgaand aan het logeren al een duidelijk beeld van de manieren waarop zij in Nederland een leven willen opbouwen - vaak via een opleiding - en wat en wie zij hiervoor nodig hebben. Zij hebben kortom een sterke motivatie en vaardigheden om een nieuwe start te maken. Zij gebruiken de logeerregeling om sneller het AZC te kunnen verlaten om aan hun doelen te kunnen gaan werken. Door betrokkenen worden deze statushouders gekwalificeerd als “mensen die het toch wel redden”. Statushouders die bij familie of vrienden logeren willen ook weg uit het AZC, maar hebben vaak geen uitgewerkt plan voor de toekomst. Zij hebben meer ondersteuning nodig om hun weg in Nederland te vinden. Deze ondersteuning is op dit moment niet in voldoende mate beschikbaar. Er blijft tijdens het logeren wel een administratieve relatie tussen het COA en de logé bestaan door de wekelijkse meldplicht. En er is een spreekuur waar statushouders vragen kunnen stellen. Maar dit blijkt in de praktijk niet voldoende om statushouders tijdens het logeren te ondersteunen bij het starten van op

participatie gerichte activiteiten. Het inrichten van een flexibele, professionele ondersteuningsstructuur voor logerende stathouders in de gemeente is dan ook de belangrijkste kwestie die moet worden geadresseerd. Daarnaast zien we nog een aantal andere zaken waarvoor een oplossing moet worden gevonden. De bekendheid van de logeerregeling - zowel bij AZC medewerkers als bij statushouders - kan sterk worden vergroot, waardoor meer statushouders kunnen logeren. Daarnaast blijkt uit ons onderzoek dat de kostendelersnorm (die bepaalt dat als men een woning deelt met meer volwassenen, de bijstandsuitkering daarop wordt aangepast) gezinnen weerhoudt van het optreden als gastgezin. Ook is er winst te behalen door het flexibeler invullen van de wekelijkse meldplicht bij het COA, zodat deze de op participatie gerichte activiteiten van logés niet in de weg staat.

Colofon

Opdrachtgever	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, Ministerie van Veiligheid en Justitie
Auteurs	Drs. M.J. de Gruijter Dr. M. van Rooijen
Met medewerking van	L. Hooge Venterink A.M.L. van der Hoff, MSc I. Razenberg, MSc
Omslag	Ontwerppartners, Breda
Foto	Hollandse Hoogte / Julius Schrank
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>.

ISBN 978-90-5830-951-8

© Het Ministerie van Justitie en Veiligheid / WODC, Den Haag 2019.
Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid.
The copyright of this publication rests with the Ministerie van Justitie en Veiligheid.

De COA logeerregeling maakt het mogelijk dat statushouders die nog in een AZC verblijven tijdelijk gaan logeren bij familie of vrienden, of bij een gastgezin, totdat een woning in de toegewezen gemeente beschikbaar is. Het Verwey-Jonker Instituut deed kwalitatief onderzoek naar de opbrengsten van deze regeling voor participatie en integratie. We onderzochten het logeren via TakeCareBnB. Dit is een vrijwilligersinitiatief, dat matches maakt tussen statushouders die willen logeren en gastgezinnen. We vergeleken statushouders die logeerden, statushouders die bij familie en vrienden logeerden en statushouders die níét logeerden.

We concluderen dat de logeerregeling bijdraagt aan een snellere start voor statushouders met het opbouwen van een nieuw leven in Nederland. Hierdoor gaat minder kostbare tijd verloren. Logeren kan een belangrijke aanvulling zijn op de professionele en vrijwillige ondersteuning van statushouders in hun eerste periode in Nederland. Wel zijn er een aantal verbeterpunten. In het rapport bespreken we richtingen waarin de logeerregeling verder kan worden uitgewerkt en geïmplementeerd.